

โรคอหิวาต์สัตว์ปีก(Fowl cholera)

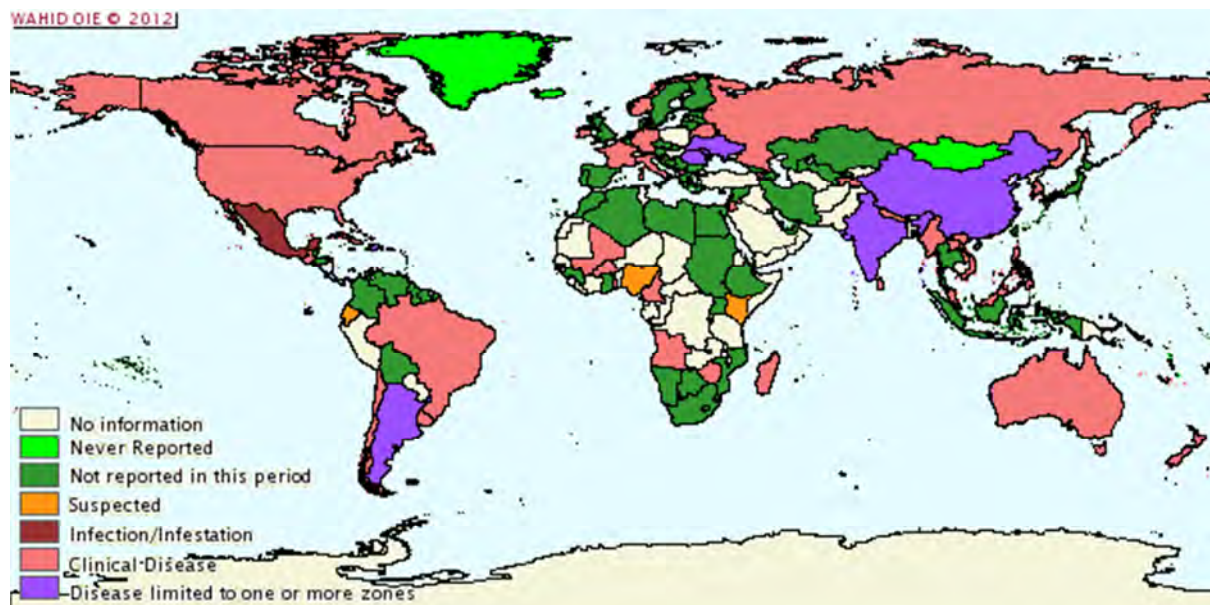
รวบรวมโดย น.สพ. เสกสิทธิ์ สิงห์แจ่ม

โรคอหิวาต์สัตว์ปีกเป็นโรคติดต่อที่สำคัญในสัตว์ปีกทุกชนิดมีอัตราการป่วยและอัตราการตายสูง (10 - 75%)(สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์)

สาเหตุ

เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย*Pasteurella multocida*(OIE, 2008)ซึ่งเป็นเชื้อแบคทีเรียแกรมลบรูปร่างเป็นแบบ coccobacilli โดยพบการเกิดโรคได้ทั่วโลกในประเทศไทยพบซีโรไทป์ A:1, A: 3, 4(สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์)

ระบาดวิทยา

รูปที่ 1 แสดงอุบัติการณ์การเกิดโรค ระหว่างปี 2548 – 2555(OIE, 2012)

การติดต่อของโรค

โดยการกินอาหารและน้ำที่ปนเปื้อนเชื้อโรคไก่ที่ป่วยจะเป็นตัวแพร่โรคผ่านทางน้ำมูกและน้ำลายลงในอาหารและน้ำทำให้โรคระบาดไปในฝูงอย่างรวดเร็วภายใน 1-2 สัปดาห์

อาการของโรค

แบบเฉียบพลัน

ตายอย่างกะทันหันซึ่งบางครั้งอาจยังไม่ทันสังเกตเห็นอาการหรือมีอาการไม่กี่ชั่วโมงก่อนตายมีไข้สูงน้ำมูกน้ำลายไหลซึมเหงื่อเหนียวหงอนมีสีคล้ำเนื่องจากสารพิษที่ตัวเชื้อแบคทีเรียสร้างขึ้นนอนหมอบมีท้องเสียเป็นน้ำสีขาวในตอนแรกแล้วเปลี่ยนเป็นสีเขียวในเวลาต่อมาถ้าสัตว์ยังไม่ตายร่างกายก็จะพองพองแห้งขาดน้ำและกลายเป็นปวดยแบบเรื้อรัง

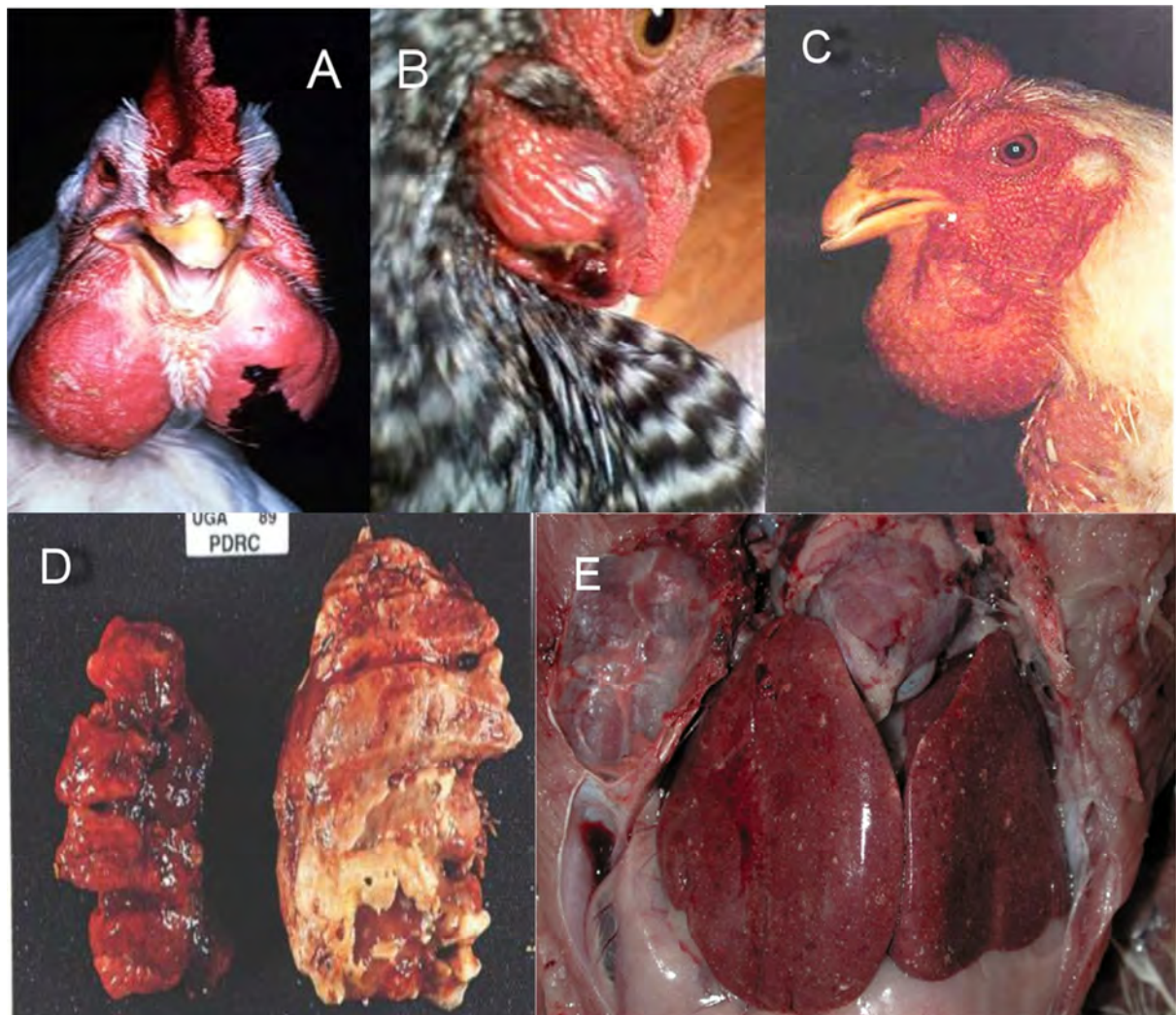
แบบเรื้อรัง

การป่วยแบบนี้อาจเนื่องมาจากติดเชื้อที่มีความรุนแรงน้อยกว่าหรือสัตว์มีภูมิคุ้มกันต้านทานโรค

หรือเป็นการป่วยต่อเนื่องมาจากการป่วยแบบเฉียบพลันเป็นการติดเชื้อเฉพาะแห่งเช่นมีการบวมที่เหนียง
ไซนัสข้อที่ปีกและขาอู้ง่าและเยื่อหุ้มกระดูกที่อกตาและเยื่อตาอักเสบหายใจมีเสียงดังหอบ
บางตัวมีคอบิดเนื่องจากติดเชื้อเข้าไปในหูชั้นกลาง

รอยโรค

แบบเฉียบพลันลักษณะเด่นคือจะพบเลือดคั่งในอวัยวะทั่วไปโดยเฉพาะเส้นเลือดดำ
ของอวัยวะภายในช่องท้องเยื่อเมือกในลำไส้มีจุดเลือดออกขนาดเล็กและใหญ่อยู่ทั่วไปโดยเฉพาะใต้
เยื่อหุ้มหัวใจและเยื่อเลื่อมมีน้ำในถุงหุ้มหัวใจในช่องอกตลอดถึงในช่องท้องด้วยตับมีจุดเนื้อมีขนาดเล็กๆ
สีขาวกระจายอยู่ทั่วไปรังไข่นอกจากจะมีเลือดคั่งเช่นเดียวกับอวัยวะอื่นๆแล้วยังมีสภาพนุ่มเหลว
และอาจพบไข่แตกตกในช่องท้องซึ่งทำให้เกิดช่องท้องอักเสบ
แบบเรื้อรังมีลักษณะการติดเชื้อเฉพาะแห่งเป็นจุดหนองหรือเป็นก้อนคล้ายเนยแข็งกระจายอยู่
เป็นแห่งๆเช่นข้อที่ปีกขาเยื่อหุ้มกระดูกอกฝ่าเท้าช่องท้องท่อน้ำไขและหูชั้นกลางมีรอยโรคของการติดเชื้อที่
ระบบทางเดินหายใจไซนัสโพรงกระดูกที่ติดต่อกับทางเดินหายใจอุดตันน้ำเยื่อหุ้มตับอักเสบหน้าบวมและ
เยื่อตาอักเสบแบบเรื้อรัง

การรักษา

ส่งตรวจซากสัตว์ป่วยตายเพื่อหาสาเหตุทดสอบความไวของเชื้อต่อยาเพื่อจะได้เลือกใช้ยา

ได้ถูกต้องยาที่ใช้ได้ผลได้แก่แอมพิซิลลินแอมม็อกซิซิลลินคลอเตตราไซคลีนหรืออ็อกซีเตตราไซคลีน

การตรวจวินิจฉัย

อัตราค่าบริการของการตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการ

ตัวอย่าง อวัยวะภายใน สมอง อูจจาระ ซัอ

-แยกเชื้อ *Brucella* spp.

ระยะเวลา 4-8 วันทำการ

ราคา 500 บาท/ตัวอย่าง

การควบคุมป้องกันโรค

ใช้วัคซีนเชื้อตายฉีด 2 ครั้งที่อายุ 3-4 และ 10-12 สัปดาห์คั้ดทั้งไก่ที่ป่วยแบบเรื้อรังหรือติดเชื้อ

เฉพาะแห่งย้ายไก่ไปอยู่กรงและโรงเรือนใหม่ที่มาเชื้อแล้วรื้อสิ่งรอนนอนเก่าทิ้งและฆ่าเชื้อให้ทั่วทั้งพื้นและผนัง
ฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อในเล้าและรอบๆเล้าเพื่อลดเชื้อในสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

OIE 2008. Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals C H A P T E R 2 . 3
. 9 FOWL CHOLERA (<http://www.oie.int/international-standard-setting/terrestrial-manual/>).

OIE 2012. Disease distribution maps

(http://web.oie.int/wahis/public.php?page=disease_status_map).

สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์. โรคสัตว์ปีก

(http://dld.go.th/niah/files/manual_Fowl_diseases.pdf).

สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์. โรคคหิวัตต์เป็ด-ไก่

(http://www.dld.go.th/niah/index.php?option=com_content&view=article&id=40:fowlcholera&catid=34:fowldisease&Itemid=216).